

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΝΟΜΑ: _____

Βαθμός %

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 10 / 4 / 2022 ΤΜΗΜΑ: _____

Α' Ομάδα

A1. Να γράψετε τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, ανάλογα με το περιεχόμενό της. (/10 μονάδες)

- α. Η αντίδραση του κρατικού μηχανισμού ήταν ανεπαρκής σε σχέση με το μέγεθος του προσφυγικού προβλήματος έπειτα από την μικρασιατική καταστροφή (1922).
- β. Υπολογίζεται ότι, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, έφτασαν στο ελληνικό κράτος 1.230.000 Έλληνες χριστιανοί και 610.000 Αρμένιοι πρόσφυγες, ένα «ανθρώπινο κύμα» που ανέτρεψε όλες τις ισορροπίες και τα δεδομένα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.
- γ. Στη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους, το 1823, ο ανταγωνισμός για την εξουσία πήρε μεγάλες διαστάσεις, καθώς συγκροτήθηκαν δύο ισχυρά κόμματα, των προκρίτων και των κλεφτοκαπεταναίων.
- δ. Η πολιτική αστάθεια, τα μίσια του διχασμού, η ανακήρυξη της δημοκρατίας, οι επεμβάσεις του στρατού και οι απόπειρες πραξικοπημάτων, δεν επηρέασαν το ζήτημα της αποτελεσματικότητας του κράτους και της διοίκησης στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος.
- ε. Γύρω από τρία κόμματα, το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό, συσπειρώθηκαν οι πληρεξούσιοι στην Γ' Εθνοσυνέλευση.

A2. Να αναφέρετε: (/15 μονάδες)

- α. γιατί ήταν «*δύσκολες και περίπλοκες*», σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο, οι **συνθήκες εξόδου** της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.
- β. τα **αποτελέσματα** που είχε για την ελληνική οικονομία η ίδρυση της **Τράπεζας της Ελλάδος** (1927).
- γ. το περιεχόμενο του όρου «**ΟΥΛΕΝ**».

B1. Να αναφερθείτε εκτενώς στα **οφέλη** και τα **πλεονεκτήματα** που γνώρισε η **ελληνική οικονομία** κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1919-1939). (/13 μονάδες)

B2. Να περιγράψετε τους λόγους για τους οποίους αποφάσιζε η ελληνική κυβέρνηση να προχωρήσει στη **διχοτόμηση του χαρτονομίσματος** το 1922 και να εξηγήσετε πως λειτούργησε αυτό το πρωτότυπο μέτρο. (/12 μονάδες)

Β' Ομάδα

- Γ1.** Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες των δοθέντων κειμένων, να περιγράψετε τους **λόγους** για τους οποίους οι Έλληνες δεν είχαν τη δυνατότητα, κατά την προεπαναστατική περίοδο, να συγκροτήσουν πολιτικά κόμματα και να αναφερθείτε στους **φορείς** που προσέτρεχαν αυτοί, για να εξασφαλίσουν μια στοιχειώδη ασφάλεια. (/25 μονάδες)

Κείμενο Α' · Σχέσεις πελατείας: Η σχέση πελατείας είναι μία σχέση εκούσιας διπολικής ανταλλαγής ανάμεσα σε κοινωνικούς φορείς άνισης κοινωνικής και οικονομικής ισχύος, που στηρίζεται στην αμοιβαία ανάληψη υποχρεώσεων παροχής ορισμένων διαφορετικών υπηρεσιών, χωρίς το πλέγμα αυτό των υποχρεώσεων να εντάσσεται σ' ένα δεδομένο έννομο ή οπωσδήποτε θεσμοποιημένο σύστημα αξιολογικών κανόνων συμπεριφοράς και αντιστοίχων κυρώσεων.

Γεώργιος Κοντογιώργης (επιμ.):

Κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα. Αθήνα 1977, σ. 76

Κείμενο Β' · Το σύστημα των πελατειακών σχέσεων: Συνθήκες διαμόρφωσής τους στην Ελλάδα.

Ο Βαυαρός λόγιος Friedrich Thiersch, που είχε έρθει σε στενή επαφή με ελληνικές πολιτικές ομάδες το 1832, έδωσε μια κλασική περιγραφή του συστήματος των πελατειακών σχέσεων: «... Αφού δεν υπήρχε κεντρική εξουσία ικανή να ελέγχει και να υπερασπίζεται τους ανθρώπους, καθένας ήταν αναγκασμένος να αναζητεί αλλού στήριγμα και προστασία. Το φυσικότερο και ασφαλέστερο στήριγμα βρισκόταν στην οικογένεια, της οποίας τα μέλη, αλλά και οι συγγενείς ως τον δεύτερο βαθμό, πουθενά δεν ήταν τόσο στενά συνδεδεμένα και τόσο έτοιμα να αλληλοβοηθηθούν όσο στην Ελλάδα. Ύστερα, ο απομονωμένος άνθρωπος έπρεπε να εξασφαλίσει μια θέση ανάμεσα στους άλλους. Ανάλογα με το πόσο αδύνατος ή δυνατός αισθανόταν, γινόταν οπαδός κάποιου ισχυρού, ή συγκέντρωνε ο ίδιος οπαδούς γύρω του. Με τον τρόπο αυτό, κάθε επιφανής έχει γύρω του έναν λίγο πολύ σημαντικό αριθμό από υποτακτικούς, που τον συναναστρέφονται, τον ακούνε, ζητούν τη συμβουλή του, εκτελούν τις επιθυμίες του και υπερασπίζονται τα συμφέροντα του, προσέχοντας πάντα να είναι αντάξιοι της εύνοιας του και να κερδίζουν την εμπιστοσύνη του. Αυτή είναι η προέλευση και η φύση των αναρίθμητων φατριών από τις οποίες είναι γεμάτη η Ελλάδα. Οι αρχηγοί τους, όταν δεν αισθάνονται αρκετά δυνατοί, ώστε να είναι, οι ίδιοι και οι οπαδοί τους, αυτοδύναμοι, μπαίνουν στην υπηρεσία ενός ισχυρότερου αρχηγού, αυξάνοντας με την προσχώρησή τους τη δύναμη και την επιρροή του. Αυτοί λοιπόν συνδυάζουν το ρόλο του προστάτη απέναντι στους πελάτες τους με το ρόλο του πελάτη απέναντι στον προστάτη που στέκεται σε ψηλότερη βαθμίδα.

[...] Ο γάλλος περιηγητής Antoine Grénier σημειώνει, το 1863, ότι το [πελατειακό] σύστημα επιζεί: «Υπό τον τουρκικό ζυγό οι Έλληνες είχαν δύο ειδών προστάτες απέναντι στους τυράννους τους: 1ον τους προεστούς ή τους οπλαρχηγούς τους, και 2ον τους ξένους προεστούς. Έτσι διαμορφώθηκαν οι συνήθειες, οι παραδόσεις, στην ουσία οι αναγκαιότητες που εξακολουθούν ακόμη να υπάρχουν».

J. A. Petropoulos, Πολιτική και Συγκρότηση Κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833-1843), Α' - Β', εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997, σσ. 67-68.

- Δ1.** Αξιοποιώντας το παρακάτω κείμενο και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στην επέκταση της **παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα** και στους παράγοντες που κατέστησαν απαραίτητη την κυριαρχία της μεθόδου «**κλήριγκ**» στις διεθνείς συναλλαγές της χώρας, αλλά και στα **αποτελέσματα** που προέκυψαν στην **οικονομία** από την εφαρμογή της. (/25 μονάδες)

Κείμενο Α'

Η βασική αρχή της νέας εμπορικής πολιτικής ήταν ότι οι εισαγωγές έπρεπε, όσο ήταν δυνατόν, να πληρώνονται με τα εξαγόμενα εθνικά προϊόντα. Η μέθοδος των clearing αποφεύγει σε μεγάλο βαθμό την παρεμβολή του συναλλάγματος και γι' αυτό συγκρίνεται με τις πρωτόγονες μορφές των ανταλλαγών. Με το μηχανισμό αυτό, κάθε χώρα εξωθείται να μην εισάγει προϊόντα άλλης, παρά μόνο υπό τον όρο ότι αυτή η τελευταία δέχεται να εισαγάγει σ' αντιστάθμιση προϊόντα ίσης αξίας της πρώτης. Η μορφή αυτή του εμπορίου προτιμήθηκε στο μεσοπόλεμο από πολλές χώρες, γιατί επέτρεπε την εξοικονόμηση συναλλάγματος και για τις δύο εμπορευόμενες πλευρές.(...)

Η μέθοδος clearing επέτρεπε διάφορες παραλλαγές γύρω από το ποσοστό των εισαγωγών που θα καλύπτονταν με εξαγόμενα προϊόντα και γύρω από το ποσοστό που θα καλυπτόταν με καθαρό συνάλλαγμα. Οι συγκεκριμένες συμφωνίες κλείστηκαν με βάση τα στοιχεία των προηγούμενων ετών. Το πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής ήταν ότι στηριζόταν σε συμφωνίες ολιγόμηνης διάρκειας, ανανεώσιμες, πράγμα που έδινε στο μηχανισμό clearing μια ιδιαίτερη ευκαμψία και ικανότητα προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.(...)

Το κράτος όμως παράλληλα ανέλαβε, με τον τρόπο αυτό, την προώθηση των εξαγωγών, σαν ένα μέσο για την βελτίωση των δημοσιονομικών πραγμάτων. Η οργάνωση του εξωτερικού εμπορίου με επίκεντρο το κράτος είχε μια ακόμα αξιοσημείωτη επίπτωση: παρακίνησε τους εμπόρους να οργανωθούν σε ενώσεις εισαγωγέων και εξαγωγέων, με την κρατική αιγίδα και κατοχύρωση. Στα πλαίσια αυτά των ενώσεων, ο κάθε έμπορος διατηρούσε μια προσωπική μερίδα από τις εισαγωγές ή τις εξαγωγές με βάση τις επιδόσεις των τελευταίων χρόνων. Έτσι, η ανάπτυξη του εμπορικού clearing, εκτός από τις πολλές επιπτώσεις που είχε, ενίσχυσε τον έλεγχο του κράτους πάνω στο εξωτερικό εμπόριο και οδήγησε στην καρτελλοποίηση¹ της ελληνικής αγοράς. Στην ουσία, το εμπορικό clearing, με την τάση προς την δημοσιοποίηση και καρτελλοποίηση του εξωτερικού εμπορίου, εμφάνιζε πια τους εμπόρους σαν απλούς φορείς των αναγκών και των θελήσεων της κρατικής πολιτικής.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ'

Κείμενο Β'

Δεν λείπουν (από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ως το 1938) τα μέτρα για την αύξηση της εθνικής παραγωγής: μεγάλα έργα, οδικές κατασκευές, επισκευή λιμανιών, στεγαστικά έργα για τους πρόσφυγες, αποξηραντικά έργα στη Μακεδονία καθώς και οικονομικά μέτρα, όπως η σταθεροποίηση του νομίσματος κι η δημιουργία της Τράπεζας της Ελλάδας (1927), η εφαρμογή της νέας διατίμησης για την προστασία της εθνικής βιομηχανίας (1926). Οι καλλιεργούμενες επιφάνειες αυξάνουν αισθητά, το εμπόριο δεκαπλασιάζεται σχεδόν, περνώντας για την περίοδο 1921-1930 σε 1.375,81 δρχ. (σταθερό νόμισμα) κατά κάτοικο ως προς τις εισαγωγές και σε 696,81, δρχ. ως προς τις εξαγωγές· σε σχέση όμως με την περίοδο 1911-1920 ελαττώνεται, αν υπολογιστεί σε χρυσές δραχμές. Η χωρητικότητα της ναυτιλίας ανέρχεται σε 1.315.473 το 1928, σε 1.929.191 το 1938. Η βιομηχανία σημειώνει γρήγορη επέκταση [...]

Ωστόσο, η ευημερία αυτή είναι φαινομενική και δεν εξυπηρετεί παρά μια μειοψηφία, γιατί βασίζεται κατά πρώτο λόγο στο ξένο κεφάλαιο που εισάγεται μαζικά με τη μορφή δανείων και ελέγχει την οικονομία της χώρας. Το ολικό ποσό των εξωτερικών δανείων απ' το 1923 ως το 1932 φτάνει στα 1.654 εκατ. χρυσές δρχ. Έτσι η διεθνής κρίση του 1931 επηρεάζει βαθιά την οικονομία και τα δημοσιονομικά της Ελλάδας. Ούτε οι σκληρές επιβαρύνσεις που ανέρχονται κατ' άτομο σε 114 χρυσές δρχ. το 1928-1929 (έναντι 29,1 χρυσές δρχ. το 1920), ούτε οι διάφορες επινοήσεις των διαδοχικών κυβερνήσεων κατορθώνουν ν' αναχαιτίσουν τη χρεωκοπία, που κηρύσσεται στα 1932. Όταν πέρασε η κρίση, η οικονομική ζωή φαίνεται να ξαναπαίρνει την ομαλή πορεία της. [...]

Ν. Γ. Σβορώνου, Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, σ.129-131.

¹ Καρτελλοποίηση: Η σύμπραξη μεταξύ ολιγοπωλιακών επιχειρήσεων για κοινό καθορισμό τιμών ή προώθηση των συμφερόντων τους.